

תכנית התואר השני
בבקשורת חזותית ✓
תשפ"ז ✓ 2026
✓ 2027 תכנית
לימודים

תכנית התואר השני בתקשורת חזותית

ראש התכנית	ד"ר חגית קיסר
רכזת התכנית	שירה חזות
דוא"ל	vc.mdes@bezalel.ac.il
סגל	פרופ' רותו מודן פרופ' מרב סלומון פרופ' ענת קציר ד"ר עפרי כנעני ד"ר ליאת לביא ד"ר חגית קיסר ד"ר יערה רוזוליו יעל בורשטיין עדה ורדי צילה חסין גיא שגיא דנה גז

על התכנית

תקשורת חזותית נמצאת במפגש שבין מסר, תוכן ומשמעות, ובין עיצוב, מדיה וטכנולוגיה. היא נטועה עמוק בתוך החברתי, הפוליטי והתרבותי – נובעת מתוכם ומעצבת אותם במקביל. אל מול השינויים המהירים המעצבים את השדה, התואר השני בתקשורת חזותית מבקש לא רק להגיב למציאות המשתנה, אלא לקחת חלק פעיל בהרחבת גבולות הדיסציפלינה ובהעמקת כוחה להשפיע על המציאות.

במרכז התכנית עומד מחקר מבוסס־פרקטיקה: תהליך שבו עשייה, ניסוי, דימוי, מערכת, ממשק או טכנולוגיה משמשים כלים לחקירה וליצירת ידע. הסטודנטים והסטודנטיות מפתחים פרקטיקות עיצוביות ביקורתיות וספקולטיביות, ובוחנים שאלות הנוגעות לתרבות, חברה, טכנולוגיה ומערכות הידע והתקשורת המקיפות אותנו – משאלות של כוח וייצוג, דרך ניתוח המדיה ואופני השפעתה, ועד האתגרים החדשים והמהירים שמציבה הבינה המלאכותית בפני הדיסציפלינה.

במקביל לפיתוח פרויקט אישי מעמיק בליווי סגל התכנית, הסטודנטים/ות משתתפים במעבדות המחקר הפועלות בתכנית, המהוות תשתית מרכזית ללמידה ולמחקר. המעבדות מפגישות סטודנטים, חוקרים ומעצבים סביב תחומי ידע ומתודולוגיות שונות, ומאפשרות עבודה משותפת על פרויקטים ניסיוניים המשלבים עיצוב, טכנולוגיה, מחקר וביקורת. הן משמשות מרחב לפיתוח כלים, שיטות, ופרקטיקות חדשות, ולבחינת האפשרויות של תקשורת חזותית מחקרית.

בוגרות ובוגרי התואר השני יוצאים אל השדה ואל העולם כמפתחים ומפתחות של דרכי חשיבה חדשות וידע מבוסס יצירה – הפועלים להרחבת האפשרויות של התקשורת החזותית כשדה מקצועי, ביקורתי ויוצר שבין עיצוב, מחקר, תרבות וטכנולוגיה.

תקופת הלימודים

משך הלימודים בתכנית הנו 4 סמסטרים (2 שנות לימוד)
הלימודים בתכנית מתקיימים בקמפוס מרכז העיר, זמורה 1, ירושלים.

דרישות התכנית למעבר משנה א' לשנה ב'

- ציון 70 ומעלה בכל קורסי התכנית בשנה א'
- השלמת עבודת סמינר עיוני בקורס תיאוריות ביקורתיות
- הגשת מאמר חזותי וקבלת ציון עובר על ידי הוועדה האקדמית

דרישות סף לקבלת תואר שני בתקשורת חזותית

- צבירת 42 נ"ז אקדמיות במסגרת שלוש החטיבות של תכנית הלימודים
- מילוי סך החובות האקדמיות כפי שנקבעו לתכנית
- קבלת ציון 70 ומעלה בכל קורסי התכנית
- עמידה בכל הדרישות המנהליות הנדרשות מסטודנט בבצלאל

רשויות המחלקה והאקדמיה רשאיות לערוך שינויים ותיקונים בתכנים המופיעים בידיעון זה, להוסיף עליהם, לגרוע מהם או לבטלם בכל עת במהלך שנת הלימודים. הודעה על כל שינוי כאמור, תפורסם לסטודנטים/ות. השינויים מחייבים את כלל הסטודנטים/ות, גם אם נקבעו או נכנסו לתוקף לאחר שהחלו את לימודיהם/ן.

שינויים בידיעון בצלאל

מהלך הלימודים

שנה א'
הלימודים מאורגנים סביב שני מהלכים שנתיים הנמשכים במקביל. בשנה א' סטודנטים יפתחו מאמר חזותי, וישתתפו במעבדת מחקר. השנה הראשונה ללימודים מקנה היכרות תיאורטית ומעשית עם מחקר יוצר בתקשורת חזותית במסגרת הקורס תקשורת חזותית מחקרית, ופותחת אפשרויות להתפתחות מעשית במסגרת קורסי הבחירה הסמסטריאליים. במקביל, החל מסמסטר א' הסטודנטים/ות יצטרפו לקבוצת מחקר באחת משתי המעבדות, הפועלות שנתיית. בסמסטר א' ימי שישי יוקדשו ללימוד שיטות מחקר ויצירה עיצובית חישובית המאפשרות לסטודנטים/ות להתנסות בעבודה עם נתוני עתק (ביג דאטה) ולמידת מכונה. עם סיום סמסטר א', יגישו דיאגרמת מחקר ו"הצעה מתודולוגית" בקורס המחקר ויציגו פרויקטים מסכמים בקורסי הבחירה המעשיים. ההצעה המתודולוגית תשמש בסיס להמשך פיתוח מעשי וגיבוש של "מאמר חזותי" במהלך סמסטר ב', במסגרת מקבץ קורסי "מתודולוגיות חזותיות". סמינר לתיאוריות ביקורתיות ילווה ויעמיק את פיתוח המאמר החזותי. בסיום הסמסטר, הסטודנט/ית יציגו הצעת מחקר"יוצר בפורמט המאמר החזותי בהגשה שתתקיים בנוכחות פאנל מרצות.

שנה ב'
במהלך שנה ב' היקף שעות הלימודים הפרונטליים מצטמצם, ומאפשר יותר זמן לפיתוח מחקר"יוצר. לפני פתיחת השנה כל סטודנט/ית יגישו הצעת מחקר בפורמט המאמר החזותי שתאושר על ידי ועדה אקדמית (פירוט בהמשך) ותשרטט את המחקר היוצר שיפותח במהלך השנה. ימי חמישי בבוקר מוקדשים להנחיות אישיות וקבוצתיות לפיתוח מחקר"יוצר שיתקיימו בחדר המחקר (co-working space). שיעורי הצהריים יוקדשו למקבץ קורסי המתודולוגיות החזותיות. בערב יתקיימו מפגשי קבוצת המחקר במעבדה. בשנה השנייה ללימודים, כל סטודנט/ית י/תשתלב במעבדה שונה מזו שבה השתתף/ה בשנה הראשונה. יום שישי פנוי להנחיות בזום ועבודה אישית (סטודנטים/ות מתבקשות לשריין שני ימי לימודים בשבוע גם כאשר הלימודים הינם מרחוק). בסיום השנה יוצעו קורסי קיץ בקמפוס וסיום לימודי בחו"ל.

תערוכת הבוגרים
מדי שנה, תערוכת הבוגרים תכלול מאמרים חזותיים נבחרים מתוך תוצרי שנה א', תהליכי ותוצרי מחקר במעבדות, ופרויקטים של שנה ב' (הבוגרים/ות) המציגים מחקר יוצר. תערוכת הבוגרים והבוגרות של התכנית היא פרויקט אוצרות ועיצוב המנוהל על ידי סגל התכנית בהשתתפות הסטודנטים המציגים. סטודנטים משתי השנים לוקחים חלק באוצרות, עיצוב, הקמה ופירוק התערוכה ומנהלים את עצמם במסגרת זו. על הסטודנטים לשריין מראש את השבועיים שלאחר סיום הסמסטר, הקודמים לפתיחת התערוכה ולהיות נוכחים ופעילים בתפעול ופירוק לאחר נעילתה.
נציגי סטודנטים

קבוצת הסטודנטים של שנה א' ושל שנה ב' יבחרו נציגי סטודנטים/ות בשבוע הראשון ללימודים, שינהלו את התקשורת בין התכנית לקבוצה. כמו כן, ישתתפו בוועדת הוראה ומועצות מחלקה בכפוף לתקנון בצלאל. יש אפשרות לבחור יותר מנציג/ה אחת.

תכנית הלימודים כוללת שלוש חטיבות לימוד המשלבות תיאוריה ופרקטיקה:
תקשורת חזותית מחקרית
קורס יסוד סמסטריאלי, המבסס תיאורטית ומתודולוגית מהלך שנתי של פיתוח הצעת מחקר יוצר ומאמר חזותי (ממשיך בליווי אישי בסמסטר ב' וקורסי מתודולוגיות חזותיות). הקורס מקנה 4 נ"צ.
מעבדות מחקר
מעבדות המחקר הן מרחבי לימוד וחקירה משותפים בתקשורת חזותית החוקרים ומגיבים באופן יצירתי ורעיוני לשינויים המהירים בתחומי הליבה של הדיסציפלינה ולאתגרים חברתיים וטכנולוגיים של

חטיבה משולבת:

מעשית ועיונית

זמננו. בהובלת סגל מחקרי, המעבדות יספקו הזדמנויות ייחודיות להתמחות במחקר בינה מלאכותית בתקשורת חזותית, כמו גם בעיצוב ביקורתי המשלב מתודות של ויזואליזציה, איור, מיפוי, ומידול. השתתפות במעבדת מחקר שנתיית מקנה לסטודנט/ית 6 נ"צ. סה"כ על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בשתי מעבדות מחקר בהיקף כולל של 12 נ"צ.

חטיבה זו מיועדת להעמקת מיומנויותיהם של הסטודנטים/ות כמעצבים/ות ויוצרים/ות. [מרצים/ות] פרופ' ענת קציר, יעל בורשטיין, ד"ר עפרי כנעני, ד"ר חגית קיסר, מרצים/ות מתחלפים/ות
קורסי בחירה
על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בשלושה קורסי בחירה מעשיים במהלך התואר — אחד בכל שנה, כל אחד בהיקף של 3 נ"צ וסה"כ 9 נ"צ. ניתן לתעדף את הקורסים בין שנה א' לב'.
מקבץ קורסי מתודולוגיות חזותיות
כולל את שני הקורסים הקצרים "נרטיב" ו"מדיום" + סדנא במסגרת שבוע הסדנאות + סדנאות או מסטרקלאס שהתכנית עשויה להציע לאורך השנה.

קורס מרוכז
במהלך כל שנת לימודים יוצעו שני קורסים מעשיים מרוכזים בני 5—7 ימי לימוד. הקורס יתקיים בחופשת הסמסטר (בין פברואר למרץ) ו/או בחופשת הקיץ (בין אוגוסט לאוקטובר) ויוקדש לעיסוק תמטי, מתודולוגי או טכנולוגי, במסגרת זו יוצע גם סיור לימודי בחו"ל. על כל סטודנט/ית בתכנית להשתתף בקורס מרוכז אחד במהלך התואר בהיקף של 2 נ"צ.
שבוע סדנאות לתואר שני

מדי שנה תוצע לסטודנטים/ות בתואר השני סדנא ייחודית בשבוע הסדנאות של בית הספר לתקשורת חזותית. הסדנא תפורסם לקראת פתיחת שנת הלימודים. הסדנאות יועברו על ידי מעצבים/ות ויוצרים/ות מובילים מהארץ ומחו"ל. במסגרת שבוע הסדנאות על כל סטודנט/ית להשלים סדנא אחת במהלך התואר. הסדנא תעניק 0.5 נ"צ ותלווה בהגשת עבודה מסכמת כעבור שבועיים מתום הסדנא שתעניק עוד 0.5 נ"צ. סה"כ 1 נ"צ. בשנת תשפ"ז שבוע הסדנאות יתקיים בין התאריכים 7-9 לדצמבר.

על כל סטודנט/ית לשריין שלושה ימים להשתתפות מלאה בשבוע הסדנאות. אם יש קושי בנושא יש לפנות מראש לשירה חזות [רכזת התכנית] לפני תחילת הלימודים.

פיתוח מחקר יוצר
פרויקט מחקר"יוצר במהלך שנה ב' ילווה בהנחייה אישית וקבוצתית לאורך השנה שתקנה לסטודנט/ית כלים לפיתוח פרויקט בצורה תהליכית ומעמיקה, תוך כדי הצמדות לעקרונות של המאמר החזותי וההצעה המתודולוגית שנלמדו בשנה א'. מפגשי הליווי יעניקו 4 נ"צ שנתיית.
אוצרות ועיצוב תערוכת סיום שנה
השתתפות סטודנטים באוצרות ועיצוב, הקמה ופירוק התערוכה (בסיוע צוות התפעול של בצלאל) הנה חובה תכניתית. בניהול נציגי סטודנטים משתי השנים, ובשיתוף פעולה עם האוצר/ת ומפיק/ת התערוכה.

כל סטודנט/ית מחוייב/ת בכתיבת שתי עבודות סמינר כדי להשלים את התואר.
שנה א': סמינר חובה עיוני
קורס המאפשר לסטודנט/ית העמקה בתיאוריות ביקורתיות וביחסים האפשריים בינן לבין תחום התקשורת החזותית, במסגרתו תוגש עבודת סמינר.
שנה א: מאמר חזותי
כל סטודנט/ית יפתחו מאמר חזותי, על בסיס ההצעה המתודולוגית שהוגשה בסיום סמסטר א' במסגרת

חטיבה מעשית

הקורס תקשורת חזותית מחקרית ובליווי מקבץ קורסי "מתודולוגיות חזותיות", שיאפשר פיתוח נרטיבי ומדיומלי של מחקר יוצר. הצעת מחקר בפורמט המאמר החזותי תוגש לקראת שנה ב' לעיון וועדה אקדמית שתכלול את ראש התכנית [ד"ר חגית קיסר], נציג/ת סגל התכנית, ועמית בכיר לפיתוח מחקר בבצלאל [ד"ר ברק פלמן]. הוועדה תקרא את ההצעות, תתן ציון עובר/לא עובר ותעיר הערות להמשך ליווי אישי לפיתוח מחקר יוצר.

^{**}הצעות המחקר בפורמט המאמר החזותי יוגשו לפני פתיחת סמסטר ב' ועד ה-15 לספטמבר.

שנה ב: פרויקט אישי
על בסיס ההצעה שאושרה הסטודנט/ית יפתחו פרויקט אישי בשנה ב'. הפרויקט האישי יוצג בתערוכה (בכפוף לציון עובר בהגשת הביניים האחרונה) בליווי המאמר החזותי. קבלת ציון בפרויקט אישי מותנית בהשלמת עבודת סמינר שתוגש בסתיו (ספטמבר). הפרויקט האישי יכול להיות קשור לעבודה הנעשית במעבדה בשנה ב'. במקרה בו הפרויקט מתפתח במסגרת המחקר במעבדה הסטודנט/ית יפתחו שתי הצגות פרויקט שונות המציגות רבדים או ממדים אחרים המבדילים בין פרויקט המעבדה והפרויקט האישי. הצעת מחקר חזותי עם ציון "עובר" מהווה תנאי להמשך הנחייה לפרויקט גמר בשנה ב'.
סמינר מחקר יוצר

פרויקט הגמר האישי בסיום שנה ב' ילווה בכתיבת עבודת סמינר שנייה לתואר. ליווי אישי במהלך שנה ב' לפיתוח הפרויקט האישי ילווה גם את כתיבת סמינר המחקר.

שנה א'	26 נ"ז	סה"כ
תקשורת חזותית מחקרית	4 נ"ז	סמסטר א'
קורס בחירה מעשי	3 נ"ז	סמסטר א'
מעבדת מחקר	6 נ"ז	שנתי
שיטות חישוביות למחקר חזותי	3 נ"ז	סמסטר א'
שבוע סדנאות	1 נ"ז	סמסטר א'*
סמינר תיאוריות ביקורתיות	4 נ"ז	סמסטר ב'
מתודולוגיות חזותיות / נרטיב	1.5 נ"ז	סמסטר ב'
מתודולוגיות חזותיות / מדיום	1.5 נ"ז	סמסטר ב'
ליווי לפרויקט שנה א'		סמסטר ב'
אוצרות ועיצוב התערוכה		ספטמבר 27'
קורס קיץ מרוכז	2 נ"ז	יולי 27**
^{**} חובה פעם אחת בתואר		
שנה ב'	16 נ"ז	סה"כ
מעבדת מחקר	6 נ"ז	שנתי
פיתוח פרויקט מחקר יוצר	4 נ"ז	שנתי
קורס בחירה מעשי	3 נ"ז	סמסטר א'
מתודולוגיות חזותיות / נרטיב	1.5 נ"ז	סמסטר ב' - 7 שבועות ראשונים
מתודולוגיות חזותיות / מדיום	1.5 נ"ז	סמסטר ב' - 7 שבועות אחרונים
אוצרות ועיצוב בתערוכה		שבועיים לפני התערוכה + ימי התערוכה

סטודנטים.ות בשנה ב' תשפ"ז יידרשו להירשם לקורסים הבאים, בהתאם למאזן הנ"ז שלהם/ן:

שיטות חישוביות למחקר חזותי / קורס מרוכז / סדנא בשבוע סדנאות

מבנה התכנית

פירוט הקורסים

סמסטר א' (א)		תקשורת חזותית מחקרית		מעבדת מחקר		קורס בחירה מעשי		שיטות חישוביות למחקר חזותי	
		4 נ"ז		6 נ"ז		3 נ"ז		3 נ"ז	
		[חסיבה] משולבת		[חסיבה] משולבת		[חסיבה] מעשית		[חסיבה] מעשית	
		[מרצים] ד"ר חגית קיסר		[מרצים] ד"ר ליאת לביא, עדה ורדי		[מרצים] פרופ' ענת קציר, יעל בורשטיין		[מרצים] צילה חסין	

סמסטר ב' (א)		סמינר תיאוריות ביקורתיות		מעבדת מחקר		מתדולוגיות חזותיות: נרטיב		מתדולוגיות חזותיות: מדיום		ליווי לפרויקט שנה א'	
		4 נ"ז		6 נ"ז		1.5 נ"ז		1.5 נ"ז			
		[חסיבה] עיונית		[חסיבה] משולבת		[חסיבה] מעשית		[חסיבה] מעשית		[מרצה] ד"ר חגית קיסר	
		[מרצים] ד"ר יערה רוזלין		[מרצים] ד"ר ליאת לביא, עדה ורדי		[מרצה] פרופ' רותו מודן		[חסיבה] פרופ' מרב סלומון			

חופשת סמסטר וסמסטר קיץ (א+ב)		שבוע סדנאות		קורס קיץ מרוכז		אוצרות ועיצוב תערוכת גמר		הגשת מאמר חזותי שנה א'	
		1 נ"ז		2 נ"ז					
		[חסיבה] מעשית		[חסיבה] מעשית		[חסיבה] משולבת		[חסיבה] עיונית	
		[מרצים] מרצים מתחלפים		[מרצים] ליאת סגל, רינת שרצר					

סמסטר א' (ב')		פיתוח פרויקט מחקר־יוצר		מעבדת מחקר		קורס בחירה מעשי	
		4 נ"ז		6 נ"ז		3 נ"ז	
		[מרצה] ד"ר חגית קיסר, גיא שגיא		[חסיבה] משולבת		[חסיבה] מעשית	
		[חסיבה] החטיבה המשולבת		[מרצים] ד"ר ליאת לביא, עדה ורדי		[מרצים] פרופ' ענת קציר, יעל בורשטיין	

סמסטר ב' (ב)		פיתוח פרויקט מחקר־יוצר		מעבדת מחקר		מתדולוגיות חזותיות: נרטיב		מתדולוגיות חזותיות: מדיום	
		4 נ"ז		6 נ"ז		1.5 נ"ז		1.5 נ"ז	
		[מרצה] ד"ר חגית קיסר, גיא שגיא		[חסיבה] משולבת		[חסיבה] מעשית		[חסיבה] מעשית	
		[חסיבה] החטיבה המשולבת		[מרצים] ד"ר ליאת לביא, עדה ורדי		[מרצה] פרופ' רותו מודן		[חסיבה] פרופ' מרב סלומון	

לשנת תשפ"ז בלבד

תקציר הקורסים

החטיבה המשולבת:

עיונית ומעשית

תקשורת חזותית מחקרית 4 נ"ז‏ ‏‏
[מרצה] ד"ר חגית קיסר
[יום] חמישי [שעה] 10:30-13:00
[סמסטר] א [שנה] א

הקורס מתמקד בשאלה "מהי תקשורת חזותית מחקרית?" סוקר כיווני מחקר בתקשורת חזותית ומעניק לסטודנטים כלים מתודולוגיים להבנה ויישום של מחקר מבוסס-פרקטיקה בתחום. מטרתו של הקורס לשרטט, לבחון ולעסוק בתקשורת חזותית כשדה של יצירת ידע. להקנות לסטודנטים/ות כלים ומושגים שיאפשרו להן/ם לחקור ולהתנסות בכוח ההשפעה ובצורות הפעולה של תקשורת חזותית כאמצעי ליצירת ידע מחקרי, תיאורטי ורפלקסיבי הבוחן ושואל שאלות על השדה ועל העולם. בסיום הסמסטר הסטודנטים יציגו "הצעה מתודולוגית" ולוג מחקרי, דרך פיתוח של שאלות מחקר, הכרות עם מתודולוגיות שונות, וקשירה בין שאלת מחקר למתודולוגיה ובין מתודולוגיה לידע.

המעבדה לעיצוב ביקורת 6 נ"ז‏ ‏‏
[מרצה] עדה ורדי [יועץ מקצועי] שי הלוי
[יום] חמישי [שעה] 17:30-20:00
[סמסטר] א+ב [שנה] א+ב

על מה אנחנו חושבים/ות כשאנחנו מדברים/ות על מחקר בעיצוב - בתוך תקשורת חזותית? מה הן האכיויות ונקודות המבט הייחודיות של מעצבים/ות שעוסקים/ות במחקר? כ"מקרה מבחן" לשאלות אלו נסיט חומרים משדה ידע אחד - ארכיאולוגיה - לשדה התקשורת החזותית. נקודת המוצא של הקורס היא כתובות שנשמרו בירושלים בשכבות ארכיאולוגיות שונות - מכתובות מימי בית ראשון ועד לכתובות החבויות ברחובות העיר עצמה. ננסה להסתכל על הכתובות מתוך הידע ההיסטורי, נעזר בפרקטיקות חשיפה מתקדמות של ארכיאולוגים ובו זמנית ננסה גם "להפשיט" את הכתובות מכל המידעים האלו, להתבונן בכח של המילה, הדימוי, במבנה הטיפוגרפי, בחומריות וב"קולות" השונים שעולים מהם. מתוך הסתת החומרים משדה לשדה ננסה ליצור ידע חדש דרך פיתוח של שיטות מיפוי, איסוף וקיטלוג המתואמים לחומרים, ננוע ממחקר עיוני ועד מחקר עיצוב אקספרימנטלי. נלמד לשלב בין אחריות מחקרית לחופש פעולה, בין תאוריה לאינטואיציה. נעסוק בפיתוח פרויקטים בעיצוב, נעבוד יחד על אפשרויות פרסום נלווה למהלך המחקרי ועל אפשרויות שונות להנכחת המחקר והתוצרים ב"עולם" החל מהצעות לאוצרות לקראת תערוכה ועד למחשבות חדשות שיעלו תוך כדי עבודה.

המעבדה לתקשורת חזותית 6 נ"ז‏ ‏‏
[מרצה] ד"ר ליאת לביא
[יום] חמישי [שעה] 17:30-20:00
[סמסטר] א+ב [שנה] א+ב

מתוך סקרנות אקטיבית, צלילות ביקורתית וקשב פואטי, נבקש לזהות היכן טכנולוגיה כמו בינה מלאכותית יכולה דווקא להגביר את הסוכנות האנושית. נתבונן בכל מה שנפלא נורא בלהיות בן אנוש, נפעל באופן נסיוני, נספר, נשחק, נצחק, נפעל באופן חסר שחר, נתפעל מהמאבק, נחלום ונמציא כלים שימושיים. המעבדה מציבה במרכז את הכח של תקשורת חזותית ביצירת מציאויות חדשות, ותציע אפשרויות שונות לחקור את הפוטנציאל שטמון בטכנולוגיות מבוססות בינה מלאכותית. מבחינה מתודולוגית - המעבדה תתמוך בפרויקטים של מחקר מבוסס יצירה, עיצוביים פואטיים, ספקולטיביים או ביקורתיים, או יישומיים. מבחינה תוכנית - ניתן לעסוק במסגרת המעבדה בזירות שונות - החברתית, הכלכלית, הפוליטית או הפואטית. המעבדה תכלול רכיבים שונים של הוראה פרונטלית, יצירה ומחקר, בין היתר נתנסה בקריאה משותפת, מתודולוגיות ריעיון (ideation), פעולה בתנאי מורכבות, בניית מודל תקשורת, בניית אבי טיפוס דיגיטליים (prototyping) תוך שימוש בכלים דיגיטליים מתקדמים, פיתוח שפות חזותיות ופרקטיקות ניסיוניות.

פיתוח פרויקט מחקר יוצר 4 נ"ז‏ ‏‏
[מרצה] ד"ר חגית קיסר, גיא שגיא
[יום] חמישי [שעה] 10:00-13:00
[יום] שישי בזום בסמסטר ב'
[סמסטר] א+ב [שנה] ב

מפגשי הליווי האישי ילוו את תהליך הכתיבה והפיתוח של סמינר מחקרי המלווה מחקר יוצר בתקשורת חזותית. במסגרת המפגשים יוגדרו שאלת המחקר, המסגרת התאורטית והמתודולוגיה, ויפותחו הקשרים בין הפרקטיקה היוצרת לבין הכתיבה המחקרית. הליווי מאפשר העמקה, ניסוח ודיוק של טענות תיאורטיות, לצד גיבוש תהליך עבודה עצמאי ומבוסס. מפגשים עם מומחים, סיורים ושיתופי פעולה.

אוצרות ועיצוב תערוכה
חובה תכניתית
[שנה] א+ב

תערוכת הבוגרים והבוגרות מהווה מרחב מרכזי בפיתוחה של תקשורת חזותית מחקרית. התערוכה מאפשרת להציג את תוצרי המחקר במעבדות ובפרויקטים האישיים, לבחון את היחסים בין ידע תאורטי ויצירה, ולאצור את השילוב בין ממדים אלו. העבודה המשותפת על אוצרות, עיצוב והפקה מעמיקה את היכולת לתרגם תהליכי מחקר למהלך חזותי וביקורתי המתבונן על תוצרי השנה ומנסח באמצעותם קונספט אוצרותי ועמדה (או עמדות מגוונות) הפונה למעגלים רחבים, בתוך ומחוץ לאקדמיה, ומרחיבה את אופני הפעולה של התקשורת החזותית.

תקציר הקורסים

החטיבה המעשית

דימויים אקוסטיים
[מרחצה] יעל בורשטיין
[יום] חמישי [שעה] 14:00–17:00
[סמסטר] א [שנה] א+ב
הקורס "דימויים אקוסטיים" מבקש לאתגר את מדיום התנועה ולבחון כיצד ניתן לחשוב על דימוי נע מעבר לסיפור לינארי על ציר זמן. באמצעות "מעבדת תנועה" נתנסה ביצירה דרך תנועה, אור, קצב, חומר, קומפוזיציה והפשטה, ונחקור את המפגש בין דימוי לסאונד. השנה יתקיים הקורס בשיתוף עם סטודנטים לתואר שני באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים, שיצטרפו לחמישה מתוך ארבעה־עשר מפגשי הקורס. הסטודנטים מתקשורת חזותית ייצרו עבודות וידאו והמוסיקאים ייצרו עבורן סאונד מקורי. העבודה תתפתח מתוך דיאלוג משותף בין שתי הדיסציפלינות, ותכלול עבודת צוות, הקשבה, משא ומתן יצירתי ויציאה מאזור הנוחות, במטרה ליצור עבודות שבהן דימוי, תנועה וסאונד מתפתחים ומשפיעים זה על זה.

Memoryscape: זכרון כמתודולוגיה למיפוי אלטרנטיבי
[מרחצה] פרופ' ענת קציר
[יום] חמישי [שעה] 14:00–17:00
[סמסטר] א [שנה] א+ב
A landscape is, in many ways, a trace of the memories and imaginations of those who pass through it. Guiliana Bruno, Atlas of Emotion, 2002
מה אנחנו זוכרים ממקום? אילו מקומות נחרטים בזיכרון, אילו נשכחים, ואיך זיכרונות אישיים וקולקטיביים מעצבים את האופן שבו אנו תופסים וממפים את המרחב? הקורס Memoryscape עוסק בקשר שבין זיכרון, מקום ומיפוי, ובוחן את הזיכרון לא רק כתוכן שאנו נושאים איתנו מן העבר, אלא כמתודולוגיה לחשיפת שכבות נסתרות וליצירת ייצוגים אלטרנטיביים של המרחב. בהשראת המאמר “זיכרון מרחבי” של חן משגב וטובי פנסטר (2016), נבחן דרכים באמצעותן מנכיחים את הזיכרון המרחבי: ביטוי מילולי, חזותי, קוגניטיבי וביטוי שאינו ניתן לייצוג. נחקור כיצד הזיכרון האישי והקולקטיבי יכולים להפוך לחומר גלם של פעולה עיצובית, וכיצד באמצעות איסוף, תיעוד, מיפוי ותרגום ניתן לחשוף שכבות של מקום שאינן מופיעות במפות הקרטוגרפיות המקובלות. הקורס משלב קריאה ודיון תיאורטי עם התנסות במגוון מתודולוגיות של מיפוי. נעסוק במפות מנטליות ובדימויים קוגניטיביים של המרחב, בצילום ובאיסוף מידע, בשוטטות ובתיעוד, ובאפשרויות לתרגם חוויות, רגשות וזיכרונות לייצוגים חזותיים מרחביים. נתבונן בפער שבין המרחב כפי שהוא מתועד במפות לבין המרחב כפי שהוא נחוה, נזכר ומאוחסן בתודעתנו.

מושגים וכלים בעיצוב חישובי
[מרחצה] צילה חסין
[יום] שישי [שעה] 10:00–13:00
[סמסטר] א [שנה] א+ב
קורס מעשי זה משלב כלים חישוביים עם מתודולוגיות של מחקר עיצובי וחזותי. לאורך הקורס ילמדו הסטודנטים כיצד לנסח שאלות מחקר כמותיות והשוואתיות, ולפתח את הכלים המאפשרים בחינה ביקורתית של מאגרי מידע, ממשקים, ארכיונים, תשתיות או אוספים של אובייקטים וחפצים – דיגיטליים ולא־דיגיטליים כאחד. נאסוף ונייצר מערכי נתונים רלוונטיים, וננתח אותם באמצעות טכניקות של כריית טקסט, ניתוח גיאומרחבי וניתוח נתונים, במטרה לחשוף דפוסים, פערים, הטיות וסתירות. בסיום תהליך המחקר, כל סטודנטית וסטודנט יפתחו אמצעים חזותיים להעברת ממצאי המחקר, באופן המאפשר קריאה ביקורתית ורב־ממדית שלהם.

מתדולוגיות חזותיות: נרטיב
[מרחצה] פרופ' רותו מודן
[יום] חמישי [שעה] 14:00–17:00
[סמסטר] ב [שבועות ראשונים] [שנה] ב
המהלך בקורס לוקח את שלושת סוגי החומרים שהסטודנטים אספו ופיתחו - שאלת המחקר, המתודולוגיה החזותית והרפרנסים התיאורטיים והיצירתיים - ובוחן כיצד אפשר להתחיל לחבר ולערוך אותם לכדי מהלך נרטיבי. הנרטיב יכול להתקיים כרצף לינארי או לא־לינארי, כמהלך מרחבי, חווייתי, אינטראקטיבי וכו'. השאלה היא כיצד הבחירות של סדר, רצף, חיבור, חיתוך, קצב, חזרתיות, מעבר בין מדיה או בין סוגי חומרים, מייצרות יחסים ומשמעות.המהלך הוא במידה רבה תרגיל בעריכה: איך מתוך שאלת מחקר, פעולות חזותיות ורפרנסים, מתפתחת מערכת שיש לה היגיון פנימי. המתודולוגיה החזותית ובניית הנראטיב ישמשו ככלים לחשיבה, חקירה וייצור חומרים. אלו לא בהכרח מחייבים לגבי התוצר הסופי, אך יוכלו להניע את המחקר הלאה.

מתדולוגיות חזותיות: מדיום
[מרחצה] פרופ' מרב סלומון
[יום] חמישי [שעה] 14:00–17:00
[סמסטר] ב [7 שבועות אחרונים] [שנה] ב
במחצית השנייה של הסמסטר נעסוק במעבר מסמינר המחקר, דרך בניית הנרטיב, אל המדיום - כמערכת של אפשרויות, מגבלות, פעולות ואופני חשיבה דרך יצירה מדיומלית מגוונת. הסטודנטים יגיעו לשלב הזה עם מערך של פיתוח מחקרי המשלב שאלת מחקר ומתודולוגיה חזותית באופנים נרטיביים. במהלך שבעת השבועות האחרונים לסמסטר, נבחן מה קורה לתוכן ולמשמעות במפגש עם אופני ייצוג שונים, וכיצד אלו הופכים לתהליכים של יצירת ידע. נתנסה בפורמטים ומדיומים מסוגים שונים ונחשוב יחד באיזה אופן כל פורמט ומדיום מאפשרים לנו לשאול, להדגים, להמחיש, להדגיש, להבין, להסיק ולחוות. במסגרת הקורס נבחן מה מציעים מדיומים ופורמטים שונים כמו צילום, וידאו, אנימציה, עיצוב טיפוגרפי, איור, פורמט מדופדף, עיצוב סאונד, ממשק דיגיטלי, או שילוב בין כמה מדיומים. נתחיל בסדרה של ניסויים קצרים, שבהם אותה שאלה, חומר או פעולה עוברים בין מדיומים שונים, ומשם נמשיך באופן עצמאי להעמקה במדיום אחד. מטרת הקורס להבין כיצד המעבר בין חומר, פעולה, פורמט ומדיום במסגרת המחקר - מייצרים ידע חדש, להעמיק ולפתח את תהליכי החקירה היוצרת בחיבור עם חשיבה תיאורטית, לייצר תובנות ולנסח מחדש שאלות.

תקציר הקורסים

 מופעי ידע
 [מרצה] ד"ר עפרי כנעני
 [סמסטר] קיץ אוגוסט/ספטמבר 2027
 [שנה] א+ב

שואל האמן גורדון הול - “What happens when public speaking becomes artwork?”
הקורס יוצא מן השאלה הזאת כדי לבחון את ההרצאה כפורמט יצירתי וכמדיום בפני עצמו: מה קורה למחקר כשהוא עובר דרך קול, גוף, דימוי, טקסט, מסך, אובייקט, סאונד וחלל? ומה קורה למידע או ידע כאשר הוא לא רק נמסר, אלא מקבל צורה בזמן אמת? זהו קורס אינטנסיבי המשלב תיאוריה ופרקטיקה. דרך הכרות עם עבודות של אמנים ומעצבים, קריאה, צפייה והתנסויות קצרות נבחן את ההיסטוריה והאפשרויות של ההרצאה הפרפורמטיבית ואת הקשר בין מחקר, הוראה ופרפורמנס. במקביל, כל סטודנטית וסטודנט יפתחו הרצאה פרפורמטיבית קצרה המבוססת על המחקר שלהם ויבחנו כיצד אפשר להפוך חומר מחקרי לפורמט חזותי הנוצר בזמן אמת ומייצר ידע תוך כדי התרחשותו.

 סיור לימודי בחו"ל
 [מרצה] ד"ר חגית קיסר, דנה גז
 [סמסטר] קיץ ספטמבר 2027
 [שנה] א+ב

סיור לימודי בחו"ל מפגיש את הסטודנטים עם זירות מרכזיות של תרבות חזותית עכשווית, אמנות, טכנולוגיה ומחקר. באמצעות השתתפות באירועים, תערוכות, פסטיבלים ומפגשים מקצועיים, ייחשפו הסטודנטים לפרקטיקות ולשיח ביקורתי עדכני, ויבחנו מקרוב את הקשרים בין עיצוב, חברה, טכנולוגיה ותרבות, תוך פיתוח כלים להתבוננות, תיעוד וחשיבה מחקרית.
* פרטים יפורסמו מדי שנה במהלך שנת הלימודים.

החטיבה העיונית

 סמינר תיאוריות ביקורתיות
 [מרצה] ד"ר יערה רוזוליו
 [יום] חמישי [שעה] 10:00-13:00
 [סמסטר] ב [שנה] א

בסמינר זה נדון בתפקידם.ן של מעצבים. ות כסוכני.ות שינוי, ובזיקות שבין חשיבה ביקורתית ופעולה יצירתית. במסגרת זו נמפה לעומק את מושג הביקורת, נסקור את מקורותיו הפילוסופיים ואת המגמות העיקריות שהתפתחו במאה העשרים. על בסיס קריאה צמודה של ספרות תיאורטית, נעמיק במושגי מפתח שמלווים את השיח הביקורתי – ובהם אמת, סובייקט, חשיבה ופעולה חופשית, לצד צדק, סמכות ויחסי כוח – ונקשור ביניהם לבין ההיגדים והכלים של התקשורת החזותית. מטרת הסמינר היא להקנות לסטודנטים.ות תשתית תיאורטית ולפתח פרקטיקות ביקורתיות ומעשיות בשדות המחקר, העיצוב והאמנות, וזאת לנוכח התנאים והאתגרים המאפיינים את זמננו.

 כתיבת סמינר מחקר יוצר
 [מרצה] ד"ר חגית קיסר
 [יום] שישי [בזום]
 [סמסטר] ב [שנה] ב

מפגשי הליווי האישי ילוו את תהליך הכתיבה והפיתוח של סמינר מחקרי המלווה מחקר יוצר בתקשורת חזותית. במסגרת המפגשים יוגדרו שאלת המחקר, המסגרת התאורטית והמתודולוגיה, ויפותחו הקשרים בין הפרקטיקה היוצרת לבין הכתיבה המחקרית. הליווי מאפשר העמקה, ניסוח ודיוק של טענות תיאורטיות, לצד גיבוש תהליך עבודה עצמאי ומבוסס.